

Analyse Zo kan broeikasgas omlaag

Minder CO₂-uitstoot is kwestie van durven

Energie-experts zijn het er grotendeels over eens hoe aan de verplichting van de rechter kan worden voldaan om de CO₂-uitstoot verder te beperken. 'Alles draait om besluitvorming.'

Van onze verslaggever

Jeroen Trommelen

AMSTERDAM Het was deze week een revolutionaire uitspraak van de rechter die de overheid verplichtte sneller en meer maatregelen te nemen tegen opwarming van de aarde. Maar het vergt bepaald geen revolutie om aan die uitspraak te voldoen, zeggen energie-experts en milieu-organisaties.

De maatregelen liggen al jaren klaar en zijn technisch geen probleem, maar ze kunnen veel geld kosten en vereisen daadkracht. 'De werkelijke uitdaging is hoe je ze erdoorheen krijgt', zegt Donald Pols, International Climate Policy-manager bij Energieonderzoek Centrum Nederland (ECN). 'Alles draait om besluitvorming en draagvlak.'

De Haagse rechtbank bepaalde dat

over vijf jaar de Nederlandse uitstoot van broeikasgas verminderd moet zijn met minstens 25 procent (vergeleken met het niveau van 1990), in plaats van de 17 procent die met het huidige beleid wordt gehaald. De weg daarnaartoe kan geen geheim zijn, zegt Marjan Minnesma, directeur van burgerplatform Urgenda dat de rechtszaak aanspande. 'We publiceerden vorig jaar al een boekje met plannen waarmee dat doel gemakkelijk wordt bereikt.'

Ook Greenpeace en andere milieu-organisaties maakten zulke scenario's. Maar voor alle plannen geldt dat ze opsommen wat technisch mogelijk is, benadrukt Pols. 'Voor onze eigen rapporten geldt dat soms ook. Mogelijk komt er nu ruimte voor een systeemverandering, want er komen nu twee maatschappelijke problemen bij elkaar: de

Groningse gasdiscussie en de uitspraak van deze rechter. Ze kunnen allebei worden opgelost door snelle reductie van het fossiele energiegebruik.'

Over hoe voor 2020 belangrijke resultaten kunnen worden geboekt, zijn de experts het in grote lijnen eens.

WEG MET KOLEN

De snelste manier om de uitstoot van broeikasgas fors te beperken, is door kolencentrales in de ban te doen. Een deel van de stroom die ze nu produceren moet dan duurzaam worden opgewerkt. Het andere deel wordt nu vanwege overcapaciteit geëxporteerd, en daarmee kunnen we stoppen. Arnoud Kamerbeek, topman van het Zeeuwse energiebedrijf Delta, denkt dat zelfs alle kolencentrales gesloten kunnen worden zonder dat de elektriciteitsvoorziening in gevaar komt, zei hij donderdag.

'De overheid moet op korte termijn minstens 8 procent reductie van broeikasgas bedenken', zegt Ike Teuling, campagneleider Energie van Milieudefensie. 'Die 8 procent

komt overeen met ongeveer 18 megaton broeikasgas CO₂. Nederlandse kolencentrales produceerden vorig jaar ruim 25 megaton CO₂, dus in die zin is het inderdaad simpel. Sluit de kolencentrales en je bent er.'

Kolencentrales uitfaseren zou ook de eerste maatregel zijn van Pols van ECN. 'Toevallig hebben wij net uitgerekend hoe je de Groningse gasproductie kunt beperken en je ook de afhankelijkheid van gasimport niet hoeft te vergroten. De uitkomst is ongeveer vergelijkbaar met de extra reductie die de rechter nu de Staat heeft opgelegd.'

In dit plan groeit de hernieuwbare energievoorziening ten koste van zowel kolen als gas. Pols: 'Je

kunt het onderzoek niet letterlijk vertalen in extra reductie, maar met een slag om de arm komt dit aandeel neer op ongeveer 3 tot 4 procent verminderde uitstoot.'

Minnesma van stichting Urgenda noemt kolencentrales ook als eerste optie. Maar in de uitvoering kiest ze voor een indirecte weg: het opnieuw invoeren van een kolenbelasting. 'Ik weet dat anderen pleiten voor sluiting, maar ik ben ook jurist en denk dat zo iets onhaalbaar is. Een belasting op het stoken van kolen is juridisch wel mogelijk en heeft indirect waarschijnlijk evenveel effect. Zeker als het tarief hoog wordt.'

MEER WINDMOLENS

Op weg naar een volledige verduurzaming valt niet te ontkomen aan het verstoken van extra biomassa, denkt Pols van ECN. Maar de milieubeweging

wil daar niet van horen. Over de bouw van extra windmolens, bovenop de bijna drieduizend die tot 2020 al zijn gepland, is iedereen het wel roerend eens. Bovenop het bestaande beleid zijn de komende vijf jaar volgens ECN ongeveer 500 extra windturbines nodig op zee (1,5 GW) en ruim 800 extra op land (2,5 GW).

Ook hier kiest Urgenda voor de indirecte weg. De directeurs van energiebedrijf Eneco en netwerkbedrijf Alliander zitten in de denktank van de beweging. Minnesma: 'Een effectieve manier om meer duurzame energie te produceren is het opheffen van de splitsingswet, waardoor energiebedrijven zich hebben moeten splitsen in producenten en netwerkbeheerders. Die netwerkbedrijven zouden graag miljoenen willen investeren in zon en wind, maar mogen dat volgens de wet nu niet. Je zult verbaasd zijn wat er allemaal kan gebeuren als dat geld mag worden ingezet.'

BESPAREN EN ISOLEREN

Met isolatie van woningen en energiebesparing in bedrijven en huizen is nog steeds gemakkelijk meer energiewinst te behalen. Dat principe wordt door niemand betwist; de vraag is welke weg het snelst naar Rome leidt. Onder meer via strengere afspraken met het bedrijfsleven, zegt Ike Teuling van Milieudefensie. 'Het wordt nu geprobeerd met convenanten, maar die leveren niet snel genoeg resultaat.'

Urgenda propageert een plan waarin pensioenfondsen geld beschikbaar mogen stellen aan burgers om hun huizen te isoleren. 'Dan leent iedereen 35 duizend euro die je gegarandeerd terugverdient en worden alle woningen energie-neutraal', zegt Minnesma. De lening zou dan via de (lagere) rekening van het energiebedrijf kunnen worden afgelost.

Volgens ECN is bij huishoudens een extra energiebesparing te bereiken van 1 tot 4 procent. In de industrie kan 2 procent extra winst worden geboekt.

Foto's Marco Okhuizen, HH, ANP, Joost van den Broek/VK

ELEKTRISCH RIJDEN

Een snelle omarming van elektrisch rijden en zeer zuinige auto's kan in 2020 ongeveer 2 procent extra broeikasreductie opleveren, schat ECN. Dit moet worden bereikt via 'fiscale vergroening' ofwel minder belasting voor elektrische auto's - of juist meer belasting op auto's op benzine en diesel. Milieu-organisaties pleiten al langer voor het beprijzen van milieukosten, waardoor bijvoorbeeld ook luchtvaart duurder zou worden en in omvang krimpt.

Verlaag de wegenbelasting op elektrische en hybride auto's, zegt Minnesma van Urgenda. 'Binnen twee jaar komen er beter betaalbare, volledig elektrische auto's op de markt met een actieradius van twee- tot driehonderd kilometer. Als je die fiscaal bevoordeelt boven benzineauto's, heb je er binnen vijf jaar 100 duizend extra van op de weg.'